

**DEZBATEREA NAȚIONALĂ „SATUL ROMÂNESC,
100 DE ANI DE EVOLUȚIE RURALĂ”,
ACADEMIA ROMÂNĂ, 2017**

IOAN MĂRGINEAN

Pe data de 20 noiembrie 2017, în Aula Magna a Academiei Române a avut loc o manifestare științifică de mare interes privind satul românesc. Evenimentul, organizat de către Secția de Științe Agricole și Silvicultură a Academiei Române, în colaborare cu Academia de Științe Agricole și Silvicultură „Gheorghe Ionescu-Sisești”, a fost dedicat Centenarului Marii Uniri (2018).

Programul de activități a cuprins o sesiune extinsă de comunicări și o prezentare de postere cu rezultate ale cercetătorilor referitoare la viața rurală, mediu natural și activitățile agricole.

Organizatorul coordonator al evenimentului a fost academicianul Cristian Hera, vicepreședinte al Academiei Române. În acest context menționez faptul că, în urmă cu 12 ani (31 octombrie 2005), Domnia sa, pe atunci Președinte al Academiei de Științe Agricole și Silvicultură, a organizat o altă dezbatere națională pe tema satului românesc, iar comunicările în plen și contribuțiile la dezbateri au fost publicate în volumul „Lumea rurală – astăzi și mâine” (2006, Editura Academiei Române). Scopul reuniunii respective, așa cum menționa în Cuvântul de deschidere academicianul Cristian Hera, era de a se contribui la „crearea unei vieți mai bune a satului românesc”, printr-o „analiză profundă a dimensiunilor economico-sociale ale spațiului rural românesc” (op. cit.: 10).

În reuniunea ce face obiectul acestei prezentări s-au consemnat unele schimbări pozitive în evoluția lumii rurale din România, dar nu s-au atins nici pe departe obiectivele dezirabile prin care în agricultură să se ajungă la potențialul acesteia și să se îmbunătățească radical condițiile de viață în toate comunitățile umane. Într-adevăr, în unele localități rurale s-au introdus rețele de apă potabilă, gaze naturale și canalizare, s-au asfaltat drumurile de acces și străzi. O situație mai bună fiind întâlnită în așezările din apropierea orașelor, inclusiv prin fenomenul migrării urban-rural și înființarea de unități economice. În continuare este de așteptat ca, pe ansamblu, volumul demografic din rural să mai scadă prin procese

Adresa de contact a autorului: Ioan Mărginean, Institutul de Cercetare a Calității Vieții al Academiei Române, Calea 13 Septembrie, nr. 13, sector 5, 050711, București, România, e-mail: imargin@iccv.ro.

naturale, o bună parte din populație fiind îmbătrânită, și/sau prin migrație, dar important este ca în acest mediu rezidențial, precum și în cel urban încă subdezvoltat, să se intervină consistent pentru sporirea confortului de care să beneficieze locuitorii, accesul la servicii sociale etc.

Din această perspectivă prezentările de acum se constituie în noi contribuții la analiza stărilor de fapt și la sesizarea problemelor existente. Vom prezenta lucrările, mai jos, în ordinea susținerii comunicărilor.

În intervenția sa, academicianul Cristian Hera a argumentat semnificația multiplă a satului ca „moștenire istorică, zestre spirituală, garanție a securității alimentare”, și a dezvoltat o pledoarie pentru interesul față de sat.

La rândul său, dr. Petre Daea, Ministrul Agriculturii și Dezvoltării Rurale, în comunicarea „Probleme ale agriculturii românești după 27 de ani de tranziție” a scos în evidență unele îmbunătățiri, cum ar fi creșteri ale producțiilor pe unitate de suprafață, și a insistat pe nevoia de a acționa pentru remedierea neajunsurilor, fiind încrezător că acestea se pot elimina.

Academicianul Eugen Simion, anterior Președinte al Academiei Române, în comunicarea „Cultura satului românesc” a constatat faptul că viața politică reține cea mai mare parte a discursului public și lipsește cel destinat satului, ruralului. În acest context a argumentat nevoia unui proiect de țară, cu includerea satului. Vom menționa aici faptul că un astfel de proiect poate porni de la „Strategia de dezvoltare a României în următorii 20 de ani” (2015–2017), elaborată sub coordonarea Academiei Române. Într-adevăr, opera respectivă furnizează o bază solidă a unui proiect de țară.

Academicianul Păun Ion Otiman, „Satul, țăranul, școala și învățământul rural românesc”, a adus în atenție date pentru ultimii 100 de ani referitoare la producție, precum și aspecte legate de irigații, import–export de produse agricole. În legătură cu irigațiile, de exemplu, au fost semnalate deteriorările din perioada tranziției, producția agricolă fiind, în bună parte, în funcție de natură. La rândul ei, valoarea importurilor o depășește pe aceea a exporturilor, deși potențialul de producție internă nu este valorificat la un nivel adecvat.

Academicianul Victor Voicu, Secretar general al Academiei Române; „Starea de sănătate în mediul rural, condiție și reper a responsabilității pentru țăranul român” a insistat pe nevoia de a stopa evoluțiile negative din domeniu, cum sunt înstrăinarea terenurilor agricole, depopularea unor sate, migrația specialiștilor, și a argumentat asigurarea serviciilor sociale generale de îngrijire a sănătății și de învățământ în mediul rural.

Prof. univ. dr. Cătălin Zamfir, membru corespondent al Academiei Române, în comunicarea „Satul românesc – starea actuală și perspective” a efectuat o serie de analize fundamentate pe date din care a rezultat nevoia de intervenție multiplă și urgentă pentru a asigura o dezvoltare adecvată a localităților rurale, pornind de la o întrebare fundamentală și anume „Ce fel de sate vrem?” Totodată, s-a argumentat nevoia întocmirii unei Hărți sociale, proiect care a fost și în intenția Școlii Sociologice în perioada interbelică, dar care nu s-a realizat. Este timpul unei astfel de întreprinderi.

Ing. Nicolae Noica, fost ministru al Lucrărilor Publice și Amenajării Teritoriului, în „Grija pentru administrarea satului românesc”, face un apel pentru schimbarea atitudinii față de sat și înscrierea acestuia ca prioritate de politică publică. Totodată, sunt semnalate probleme existente începând cu amenajarea teritoriului și reforma satului.

Prof. Tudorel Andrei, director general al Institutului Național de Statistică – „Mediul rural din România în fața provocărilor globalizării” – raportează schimbările ce ar trebui întreprinse în zonele rurale, ținând cont de etapa evoluției omenirii și la efectele globalizării, care conduc la o concurență puternică pe piața produselor agricole.

Seria expunerilor este încheiată de actorul, regizorul și eseistul Dan Puric; „Pierzând satul românesc, ne pierdem identitatea”. Cele prezentate se constituie într-o pledoarie pentru viitorul satului românesc. Nu este vorba de dispariția fizică a satului, ci de deteriorarea condițiilor sale.

Sesiunea de comunicări s-a încheiat cu prezentarea, de către prof. Cătălin Zamfir, a elementelor unui viitor Program de acțiune și reflecție asupra satului, care trebuie să conțină elaborarea unui Raport asupra satului, pe baza unor cercetări sistematice și a unei serii de dezbateri pentru a se ajunge la propuneri întemeiate.

În programul dezbaterii era înscrisă și o comunicare a profesorului Ilie Bădescu „Probleme sociodemografice ale satului românesc. O privire longitudinală”. Sperăm că textul să fie publicat.

De altfel, la finalul activităților, academicianul Cristian Hera a solicitat să se trimită textele comunicărilor în vederea includerii lor într-un volum.

În concluzie, considerăm că lucrările prezentate sunt de cea mai bună calitate, cu analize și propuneri sustenabile. Așteptăm apariția volumului, și de un mare interes este conturarea, apoi realizarea Programului de cercetare, reflexie și acțiune care să conducă la îmbunătățirea radicală a condițiilor de viață și de desfășurare a unor activități diversificate în acest mediu de conviețuire al românilor.